

ת"פ 28280/06/14 - מדינת ישראל נגד עמרם גריב

בית משפט השלום ברחובות

ת"פ 28280-06-14 מדינת ישראל נ' גריב(עציר)
תיק חיצוני: 6-1202-53767-2014

בפני	כבוד השופטת - נשיאה עינת רון
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	עמרם גריב (עציר)

החלטה

תיק זה מתנהל מזה זמן לא מועט.

תחילתו בהיות הנאשם מיוצג באופן מלא על ידי עו"ד יזהר קונפורטי מטעמה של הסניגוריה הציבורית.

במהלך ניהול התיק ביקש הנאשם להפסיק ייצוג זה ולייצג עצמו. בהמשך לבקשתו זו ולאור אופן התנהלות ההליך והתנהלותו של הנאשם עצמו, אף עו"ד קונפורטי הצטרף לבקשה.

אציין בתמצית כי הבקשה חזרה על עצמה מספר פעמים ונדחתה על ידי בכל פעם שהועלתה, מן הטעם שסברתי כמפורט באותן החלטות המצויות בפרוטוקולי הדיונים כי על הנאשם להיות מיוצג וכי ייגרם לו עוול באם לא יהיה מיוצג.

הנאשם חזר והדגיש כי לא יתיר לעו"ד קונפורטי לייצגו, לא יתיר לו לחקור עדים ו/או לטעון טענות וכיו"ב וחרף זאת, נדחו בקשותיו ובקשות עו"ד קונפורטי לפטור אותו מייצוג.

כאמור לעיל סברתי כי הגנתו של הנאשם תפגם באם לא יהיה מיוצג ואף ההליך ינוהל שלא כיאות.

ואכן הנאשם לא התיר לעו"ד קונפורטי לייצגו הלכה למעשה, אם כי יודגש ויצוין כי עוד" קונפורטי שגם קודם לכן עשה מלאכתו נאמנה ועל הצד בטוב ביותר, הקפיד גם בשלבים אלה של ההליך לשמור על זכויותיו של הנאשם קלה כחמורה.

בשלבים האחרונים למעשה, של ההליך, בעת פרשת ההגנה ולאחר תום חקירתו הנגדית של הנאשם, פנתה הסניגוריה הציבורית בבקשה לפטור את עו"ד קונפורטי ואת הסניגוריה הציבורית מייצוג הנאשם.

הסניגוריה ציינה בבקשתה כי למרות ניסיונות רבים של עו"ד קונפורטי לסייע לנאשם בהגנתו קיים קושי ממשי לעשות כן וביהמ"ש התרשם כך בעצמו במהלך ניהול ההליך.

נוכח אופן התנהלותו של הנאשם כלפי עורך דינו, סבורה הסניגוריה כי אין מקום להמשך ייצוג זה ואף לא על ידי סניגור אחר מטעמה.

הסניגוריה הדגישה כי לאורך כל ההליך נקט הנאשם פעולות רבות על דעת עצמו ומבלי לשעות לעצות המקצועיות של בא כוחו וניסיונותיו הרבים של בא כוחו לקדם את עניינו ולזכות בשיתוף הפעולה שלו וכן לקבל את התייחסותו העניינית לראיות שבתיק לא צלחו.

הסניגוריה שבה ופרטה את התנהלותו של הנאשם לאורך ההליך ואת בקשותיו החוזרות ונשנות של עו"ד קונפורטי לפטור אותו מייצוג, אשר נדחו כאמור על ידי ביהמ"ש, וכן שבה ופרטה את אופן התנהלותו של הנאשם.

לטעמה של הסניגוריה חוסר שיתוף הפעולה המתואר של הנאשם עם עו"ד קונפורטי אינו מאפשר המשך הייצוג בפרט ועל ידי הסניגוריה בכלל.

הסניגוריה הציבורית ציינה כי עד שלב זה לא פנתה בבקשה זו שמא ישכיל הנאשם וישתף פעולה, ברם עתה אין מנוס אלא מלפטור מייצוג. לטעמה במצב דברים זה אין כל טעם לכפות על הנאשם את הייצוג כאשר אין בכך דבר כדי לקדם את ההליך ונהפוך הוא - יש בכך כדי לפגוע בזכותו לייצוג עצמי, ואף לפגוע בנאשם משלא ניתנים בידי הסניגור כלים שיאפשרו לו לנהל כראוי את הגנתו.

הסניגוריה ערה לכך כי מדובר בתיק בו קיימת אמנם חובת מינוי סניגור, אך הפנתה לכך כי במקרים מסויימים ניתן לפטור מחובה זו, ובמיוחד כאשר אין בייצוג זה כדי להועיל.

היא עתרה כי כך ייעשה במקרה זה.

לא היה צורך בקבלת עמדתו של הנאשם עצמו שכן הוא הצהיר חזר והצהר שאין הוא מעוניין בייצוג כלשהו וממילא בייצוגו של עו"ד קונפורטי, הגם שהוא הדגיש כי הוא מעריך אותו מאוד וכן מעריך את ניסיונותיו של עו"ד קונפורטי לסייע לו.

המאשימה ציינה אף היא בהתייחסותה לבקשה זו של הסניגוריה הציבורית את אורך רוחו הרב של עו"ד קונפורטי ואת סבלנותו בהתנהלותו שלו וזאת חרף התנהלותו של הנאשם עצמו, כפי שבאה לידי ביטוי לאורך כל ההליך. היא הדגישה כי עו"ד קונפורטי עשה כל אשר לאל ידו כדי לסייע לנאשם.

המאשימה הביאה מפסיקתו האחרונה של ביהמ"ש העליון, אשר תובא להלן ולפיה סברה כי אין מקום להענות לבקשה. היא אף סברה כי עיקר המחלוקת בתיק זה היא משפטית ולא עובדתית ועל כן ייטב לנאשם באם יהיה מיוצג ואף ציינה כי לאורך ההליך ניכר היה כי אינו יכול להתמודד עם הבעיות המשפטיות שמעלה ההליך ועוד ציינה כי לאור השלב בו מצוי ההליך ראוי כי זה יסתיים בעוד הנאשם מיוצג ובמיוחד משסיכומי הצדדים עומדים

בפתח והם כאמור אמורים לעסוק במחלוקות משפטיות.

עוד הדגישה המאשימה את התנאים המגבילים בהם נתון הנאשם, ואשר יפורטו להלן ואשר אוסרים עליו בין היתר, פניה ישירה לבית המשפט ועל כן גם בשל טעם זה, עליו להיות מיוצג.

אף לטעמי, עיקר המחלוקת בתיק זה היא משפטית ועל כל פנים לא מעט שאלות משפטיות עומדות לדיון.

גם אם סבור הנאשם, וכך טען אכן לא אחת, כי הוא יכול לייצג עצמו טוב יותר מכל אחד אחר, הרי שתחושתו זו סובייקטיבית בלבד, ולמרבה הצער, אין הוא יכול, בהעדר הכשרה מתאימה להתמודד עם שאלות משפטיות אלה, וכפי שעלה במהלך ניהול ההליך, אף לא עם סדרי דין והלכות הנוגעות לראיות.

הגם שבמקרים בהם נאשם אינו מיוצג נוהג ביהמ"ש להנחות אותו בשאלות שבראיות או בסדרי דין, הרי שיכולתו של ביהמ"ש, להנחייה כזו, בשיטת המשפט האדברסרית מוגבלת ביותר ועל כל פנים ברי כי אין הוא יכול לעוץ לנאשם איזו הדרך הטובה שיבור לו לנהוג בה. על כן יכול ותמצא הגנתו של הנאשם נפגעת.

נאשם מסויים זה בתיק שבעניינו, נוהג לא אחת במהלך ההליך, כפי שעלה בהחלטות רבות העוברות כחוט השני לאורך כל ההליך, שלא על פי סדרי דין מקובלים, ובאופן שאינו ראוי בבית המשפט, ודווקא בעניינו ראוי להקפיד שבעתים, אף על ידי היותו מיוצג.

ומעבר לשאלות של ראיות וסדרי דין, הרי ברי כי לנאשם אין הכשרה משפטית ראויה לדון בשאלות משפטיות שבמחלוקת ולנהל הגנה ראויה בענין זה.

ועל כן נשאלת השאלה האם במצב דברים זה יש לפטור את הסניגוריה מייצוג לאור התנהלותו של הנאשם וחוסר רצונו לשתף עימה פעולה, או שמא אפילו מצב זה שהינו גרוע, טוב יותר מאי ייצוגו של הנאשם כלל ועיקר.

בנושא זה נקבע על יד ביהמ"ש העליון כך:

"מנוסח הסעיף עולה כי הכלל שטבע המחוקק הוא כלל של ייצוג. במקרים המנויים בסעיף 15(א) לחסד"פ חייב המחוקק את הערכאה הדיונית במינוי סניגור לנאשם שאינו מיוצג בהליך שיתנהל בפניה, עת נקבעים האחריות הפלילית והעונש בגינה (ע"פ 10067/08 הסנגוריה הציבורית נ'אוחיון, בפיסקה 4 (15.12.2008); ע"פ 5628/97 מדינת ישראל נ' הסנגוריה הציבורית, בפיסקה 3 (24.9.1997)). על קיומה של חובה זו למדים אנו לא רק מן השימוש בתיבה "ימנה" בסעיף 15(א) רישא לחסד"פ, שאינה מותירה מרחב של שיקול דעת לבית המשפט במקרים המנויים בסעיף, אלא גם מסעיף 15(ב) לחסד"פ, אשר מאפשר לערכאת הערעור להימנע ממינוי סנגור לנאשם, לבקשתו הנאשם, אם ראה כי לא ייגרם לו בשל כך אי-צדק. אפשרות שכזו איננה קיימת לגבי הערכאה הדיונית - ומכלל הלאו בס"ק (ב) הנ"ל נלמד בס"ק (א) הנ"ל גם ההן.

חובת הייצוג מבטאת תפיסה הגורסת כי לאור הפגיעה הקשה בזכות היסוד של הנאשם לחירות, אם יורשע בעבירות החמורות הנזכרות בסעיף 15(א)(1) לחסד"פ, הרי שייצוגו בהליך הפלילי ייטיב עמו(לביקורת על

התפיסה הקושרת בין חומרת העבירה לבין זכאות לייצוג על-ידי סניגור ציבורי ראו: קיטאי-סנג'רו "חובת המדינה למנות סניגור ציבורי לכל נאשם בפלילים" מחקרי משפט כג 195, 210-209 (2006). (להלן: קיטאי). היא מבטאת הכרה בחשיבותו של ייצוג מקצועי לנאשם בהליך הפלילי כחלק מזכותו להליך הוגן (ראו למשל: ע"פ 816/10 גולד נ' מדינת ישראל, בפיסקה 11 (3.9.2012) (להלן: פרשת גולד)). אכן ייצוג משפטי הינו חיוני כדי שנאשם יוכל לנהל את הגנתו כראוי ולממש את זכויותיו בהליך (ראו: ע"פ 7335/05 הסגוריה הציבורית מחוז נצרת נ' מדינת ישראל, פ"ד (2) 346, 354 (2005); אליהו הרנון "הגנה משפטית לנאשמים ולחשודים" משפטים ד 567, 568 (1972)). בנוסף, הזכות לייצוג בהליך הפלילי היא מכשיר חיוני כדי להבטיח את האינטרס הציבורי הרחב בבירור האמת ובהגשמת תכליתו של ההליך המשפטי לעשות צדק (קנת מן "אפליית נאשמים לרעה על רקע חוסר ביצוע החקירה שכנגד" הפרקליט לח 466 (1990); עמדת המיעוט של חברי, השופט א' רובינשטיין בע"פ 7335/05 הנ"ל, בעמ' 361-362; פרשת גולד, בפיסקה 12).

לצד הרציונלים הנ"ל לכלל הייצוג בהליך הפלילי - יש להביא בחשבון גם את יכולתו המוגבלת של שופט בשיטה האדברסרית להגן על זכויות הנאשם בהליך הפלילי, שפערי הכוחות בין הצדדים המתדיינים - המדינה מזה והנאשם מזה - טבועים בו (ראו בהקשר זה: קיטאי, בעמ' 200-202). בשיטתנו, הצדדים נושאים בנטל הבאת החומר הרלוונטי להוכחת האשמה, או להפרכתה: הם הקובעים אילו עדים יזומו לעדות ואילו שאלות תוצגנה להם; הם המציגים את טענותיהם המשפטיות; הם המחליטים אילו ראיות להגיש. תפקידם כבד המשקל מחייב כי בפני בית המשפט יעמדו שני צדדים שיפעלו כמיטבם. ככלל, כאשר המדינה מיוצגת ולמולה מתייצב נאשם שאינו מיוצג - אין זה מצב הדברים (וראו: ע"פ 2535/98 מנדורי נ' מדינת ישראל (14.5.2002)).

...

כדרכם של כללים, גם עקרון הייצוג אינו כלל מוחלט. המחוקק הכיר בכך שייתכנו מצבים בהם תהא לבית המשפט הצדקה להורות על הפסקת הייצוג על-ידי סניגור. לעניין זה מורנו סעיף 17 לחסד"פ כך:

...

הסעיף מדבר בנסיבות שבהתקיימן - אין במינוי סנגור כדי לתרום, או להבטיח את התכלית שביסוד הזכות לייצוג, תוך התחשבות באוטונומיה של נאשם לבחור כיצד יתגונן מפני המיוחס לו (ראו: ע"פ 5889/01 נחום נ' מדינת ישראל, פ"דנט (5) 817, 825 (2005)). יחד עם זאת, הפסיקה הבהירה לא פעם כי החלטה על שחרור מייצוג, בלא מינוי ייצוג חלופי, היא בבחינת "אפשרות אחרונה", וחובת מינוי סניגור בעינה עומדת גם כאשר הנאשם הודיע כי אינו חפץ בייצוג על-ידי סנגור ממונה (ראו: ע"פ 307/72 עמיאל נ' מדינת ישראל, פ"דכח (1) 622, 631 (1974) (להלן: עניין עמיאל)). דעת הרוב בעניין עמיאל סברה בהקשר זה כי רק אם דבק הנאשם בסירובו לשתף פעולה עם הסנגור שמונה לו, יידרש בית המשפט לשקול מחדש את העניין (שם). זאת, מתוך התפיסה הגורסת כי מקום שנאשם אינו משתף פעולה עם מי שמונה לייצוגו, גם אם לא יהיה זה ייצוג מיטבי, עדיין הנזק להגנת הנאשם שטמון באי-הייצוג, כבד מזה הטמון בייצוג חסר (ע"פ 10067/08 הנ"ל; ע"פ 5628/97 הנ"ל, בפיסקה 3).

מעבר לאמור בהלכה זו של ביהמ"ש העליון, הרי שבענייננו עומד ההליך בשלב האחרון שלו, פרשת ההגנה

ולאחר תום עדותו של הנאשם עצמו, שזו עיקר פרשת ההגנה ויש לתת את הדעת גם לכך.

מחד גיסא, קרב ההליך לסיומו ואין טעם להורות עתה על הפסקת ייצוגו של הנאשם ומאידך גיסא, עומד ההליך טרם סיכומי הצדדים, שכאמור לעיל יידרשו לשאלות משפטיות ויהיה צורך בייצוג על ידי מי שהוכשר לתת מענה עליהן.

ועוד יצוין כי ענייננו חריג לכל אותם מקרים אשר נדונו בפסיקה.

על הנאשם הוטל תנאי מגביל שעניינו איסור פניה במישרין לבית המשפט. כל פניה שלו אותה הוא מבקש להפנות לבית המשפט בכל נושא שהוא, צריכה לקבל את אישורו של בא כוחו, עו"ד קונפורטי, טרם הגשתה לבית המשפט. הנאשם ביקש לא אחת לבטל תנאי מגביל זה ובקשותיו נדחו.

ומכאן - שהנאשם אינו יכול לייצג את עצמו.

כל אחד מן הטעמים שהובאו לעיל, כשהוא עומד לכשעצמו וכולם גם יחד, הביאו אותי למסקנה כי אין מקום לפטור את הסניגוריה הציבורית בכלל ואת עו"ד קונפורטי בפרט מייצוגו של הנאשם.

הבקשה נדחית.

ההחלטה תועבר אל הסניגוריה הציבורית המחוזית, אל ב"כ הצדדים ואל הנאשם עצמו.

ניתנה היום, כ"ו אדר ב' תשע"ו, 05 אפריל 2016,
בהעדר הצדדים.